

УДК 658.512.6

В.Ф. Кондратьєва, асп.

Слов'янський національний педагогічний університет

Трудові ресурси промисловості Південного регіону: аналіз, визначення основних проблем та шляхів їх вирішення

Проведений економічний аналіз трудових ресурсів промисловості Південного регіону, визначені основні проблеми. Запропоновані рекомендації стосовно напрямків збереження та розвитку трудових ресурсів регіону.

трудоі ресурси, Південний регіон, аналіз трудових ресурсів, основні проблеми, збереження та розвиток трудових ресурсів

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринкової економіки спостерігається потреба в швидкому економічному розвитку всіх галузей економіки України, як в цілому, так і в кожному окремому регіоні, але особлива увага приділяється промисловості, як основній капіталомісткій галузі. В таких умовах виникає потреба в чіткому аналізі трудових ресурсів окремого регіону, як основу промислової діяльності.

Аналіз досліджень. Основне місце серед чинників розвитку економіки посідають трудові ресурси регіонів країни. Вагомий внесок в теоретичну та практичну розробку проблем трудового потенціалу внесли такі відомі економісти, як Богиня Д., Богоявленська Ю., Бондар Н., Грішнова О., Завіновська Г., Калина А., Михайлов Є., Пилипенко С., Поліщук В. та інші.

Метою дослідження є аналіз трудових ресурсів Південного регіону, визначення основних проблем, а також шляхів їх вирішення.

Результати дослідження. Для характеристики стану трудових ресурсів у промисловості Південного регіону необхідно проаналізувати показники, пов'язані з рухом, якістю робочої сили, її продуктивністю, а також її вартістю.

Починати аналіз окресленого кола питань доцільно з характеристики динаміки чисельності працівників у промисловості Південного регіону за останні 2—3 роки. Такий аналіз дає змогу оцінити, як різні види промисловості «вписуються» у ринкові умови господарювання (це особливо актуально для ринкової економіки в Україні), наскільки успішно вони витримують конкурентну боротьбу на ринку своєї продукції і на ринку трудових ресурсів [14]. Порівняння чисельності працівників у промисловості Південного регіону за кілька років має певне аналітичне значення, але лише з урахуванням динаміки виробничих потужностей підприємств і їх використання, динаміки продуктивності праці висновки про динаміку чисельності працівників підприємства набувають обґрунтованості й аналітичної цінності.

На структуру персоналу в промисловості Південного регіону впливають особливості виробництва, його спеціалізація і масштаби виробничого процесу, що зумовлюють відповідність питомої ваги кожної категорії працюючих розвитку техніки, технології та організації виробництва.

За розрахунками, згідно з даними промисловості Південного регіону [13] розраховані показники занесемо до таблиці 1.

Таблиця 1 – Коефіцієнти плинності кадрів промисловості Південного регіону

	коефіцієнт прийому кадрів		коефіцієнт звільнення кадрів		коефіцієнт стабільності кадрів		коефіцієнт загального обороту	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Промисловість	0,22	0,25	0,24	0,26	0,58	0,59	0,46	0,51
Добувна промисловість	0,37	0,47	0,48	0,59	0,08	0,44	0,85	1,07
добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	0,37	0,47	0,48	0,59	0,08	0,44	0,85	1,07
Переробна промисловість	0,24	0,27	0,27	0,29	0,53	0,53	0,52	0,56
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	0,38	0,38	0,4	0,4	0,64	0,56	0,77	0,78
текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра	0,41	0,26	0,43	0,37	0,55	0,43	0,84	0,63
виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	0,19	0,17	0,17	0,21	0,28	0,25	0,36	0,38
целюлозно-паперове вироб-ництво, видавнича діяльність	0,23	0,69	0,34	0,39	0,47	0,81	0,57	1,08
хімічне виробництво	0,4	0,28	0,32	0,28	0,21	0,45	0,72	0,55
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	0,29	0,3	0,39	0,43	0,53	0,65	0,68	0,72
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	0,27	0,28	0,26	0,33	0,6	0,41	0,52	0,61
виробництво машин та устаткування	0,16	0,18	0,15	0,15	0,57	0,59	0,31	0,33
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	0,24	0,27	0,41	0,33	0,57	0,63	0,65	0,6
виробництво транспортних засобів та устаткування	0,19	0,25	0,28	0,33	0,28	0,35	0,47	0,58
інші галузі промисловості	0,28	0,36	0,23	0,64	0,82	0,67	0,51	1
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	0,14	0,18	0,16	0,18	0,73	0,74	0,3	0,36

Розрахунки свідчать, що всі показники руху робочої сили за аналізований період щорічно зростали. Коефіцієнт обороту кадрів з прийому у промисловості у 2010 році становив 0,22, а у 2011 році збільшився до 0,25, найбільше змін у целюлозно-паперовому виробництві: коефіцієнт обороту кадрів зріс до 0,69 (у порівнянні у 2010 році - 0,23), коефіцієнти обороту кадрів з прийому у інших галузях промисловості змінились несуттєво. Коефіцієнт обороту кадрів зі звільнення у промисловості збільшився на 0,02 у 2011 році в порівнянні з попереднім, найбільше змінився коефіцієнт обороту кадрів зі звільнення у інших галузях промисловості, зокрема збільшився до 0,64 у 2011 році проти 0,23 у 2010. Показник стабільності кадрів має позитивну тенденцію у промисловості: 0,58 в 2010 р. і 0,59 в 2011 р., а також у добувній промисловості збільшився на 0,36 в 2011 р., в целюлозно-паперовому виробництві збільшився на 0,34 в 2011 р., в хімічному виробництві на 0,24 в 2011 р.

Чисельність працівників у 2011 р. проти 2010 р. майже у всіх галузях промисловості зменшилась (окрім виробництва та розподілення електроенергії, газу та води) [13]. Тобто має місце нестача чисельності, або при зростанні обсягів в 1,3 раза у 2011 р., на їх виконання потрібно було б 78203 чол. у промисловості Миколаївської області, а фактично утримувалось 62296 чол., найбільша нестача працівників спостерігається у переробній промисловості – 12056 чол., а також у виробництві машин та устаткування – 3874 чол. Ці обставини зумовлені як екстенсивними факторами (понадурочні години) так і інтенсивними факторами (підвищення продуктивності праці,

впровадження інновацій).

Таблиця 2 - Розрахунок впливу факторів на формування фонду робочого часу

	За рахунок змін чисельності	За рахунок змін числа днів, відпрацьованих одним працівником
Промисловість	-15207,5	64,61
Добувна промисловість	-205567,7	271727,51
добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	-205567,7	271727,51
Переробна промисловість	-19740,6	163,56
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	17054,7	-1893,16
текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра	-143717,1	60041,03
виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	18140,3	-12862,87
целюлозно-паперове вироб-ництво, видавнича діяльність	-104196,3	112728,58
хімічне виробництво	-25489,4	127787,83
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	-15671,0	4716,34
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	-83885,3	17109,26
виробництво машин та устаткування	22454,5	-55,63
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	-218641,2	174438,19
виробництво транспортних засобів та устаткування	-57563,5	7677,67
інші галузі промисловості	-107469,1	0,00
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	6698,0	0,00

Таким чином, величина загального фонду робочого часу в промисловості Миколаївської області знизилась на 1897,2 тис люд. год., аналогічний показник зниження загального фонду робочого часу спостерігається у всіх галузях промисловості області. Це зумовлено значним зниженням чисельності працівників у всіх галузях промисловості Миколаївської області, зокрема у добувній промисловості спостерігається зниження загального фонду робочого часу на 205567,7 тис люд. год. Скорочення чисельності персоналу за період мало негативний вплив на формування фонду робочого часу.

Таблиця 3 - Аналіз впливу факторів на продуктивність праці

	Вплив Відпрацьованих днів	Вплив середньогодинного виробітку
Обсяг реаліз. промислової продукції		
Промисловість	548,6406	1638,683
Добувна промисловість	256,7625	-30,0674
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	-2024,64	1300,403
легка промисловість	394,6577	102,3445
целюлозно-паперове вироб-ництво, видавнича діяльність	30,99909	8,9584
хімічне виробництво	11,85559	4,726499
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	27,31168	49,65127
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	1323,345	-365,865
машинобудування	-30,0711	-510,911
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	0	836,326

Середньорічна продуктивність праці значно знизилась 2011 році у порівнянні з попередніми у машинобудуванні Миколаївської області, у зв'язку зі зменшенням кількості відпрацьованих днів (під впливом даного фактору продуктивність праці знизилась на 30,07 тис. грн.) та значного зменшення середньогодинного виробітку (під впливом даного фактору продуктивність праці знизилась на 510,9 тис. грн.).

Середньоденна продуктивність праці знизилась: у добувній промисловості (за рахунок зниження середньогодинного виробітку на 30,06 тис. грн.), у металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів (за рахунок зниження середньогодинного виробітку на 365,87 тис. грн.), у машинобудуванні (за рахунок зниження середньогодинного виробітку на 510,9 тис. грн., за рахунок зменшення кількості відпрацьованих днів на 30,07 тис. гр.

Висновки, пропозиції. В промисловості Південного регіону спостерігається зниження продуктивності праці трудових ресурсів за рахунок зниження виробітку та кількості відпрацьованих днів. Тому необхідно на державному рівні здійснити такі заходи:

- надати необхідне пільгове кредитування підприємств промисловості для закупівлі інноваційного обладнання;
- постійно підвищувати кваліфікацію працівників: проводити тренінги, курси без відриву від виробництва;
- підвищити престиж робітничих професій;
- розширювати кордони ринків збуту високоякісної української промислової продукції;
- підтримувати та стимулювати співпрацю ВНЗ з підприємствами промисловості для отримання практичних навичок молодими спеціалістами.

Список літератури

1. Єсінова Н. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчальний посібник/ Ніна Єсінова,. - К.: Кондор, 2004. - 429 с.
2. Богиня Д. Основи економіки праці: Навч. посібник/ Дем'ян Богиня, Олена Грішнова,. - 2-е вид., стереотип.. - К.: Знання-Прес, 2001. - 312 с.
3. Богоявленська Ю. Економіка та менеджмент праці: Навчальний посібник/ Юлія Богоявленська, Євген Ходаківський,. - К.: Кондор, 2005. – 328 с.
4. Бондар Н. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ Наталія Бондар, Валерій Воротін, Олег Гаєвський,; За заг. ред. А. В. Калини; Міжрегіональна академія управління персоналом . - К.: МАУП, 2006. - 350 с.
5. Грішнова О. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник/ Олена Грішнова,. - К.: Знання, 2004. - 535 с.
6. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навчальний посібник/ В. М. Ковальов, В. С. Рижиков, О. Л. Єськов та ін; Мін-во освіти і науки України, Донбаська державна машинобудівна академія. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 255 с.
7. Завіновська Г. Економіка праці: Навчальний посібник/ Галина Завіновська,; М-во освіти України. КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2003. - 298 с.
8. Калина А. Економіка праці: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Алла Калина,; МАУП. - Київ, 2004. - 268 с.
9. Махсма М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчальний посібник/ М.Б. Махсма,. - К.: Атіка, 2005. - 303 с.
10. Михайлов Є. П., Мерзляк А. В., Корецький М. Х., Михайлова Г. О. Економіка праці: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації з екон. спец. / Дніпропетровський держ. аграрний ун-т; Гуманітарний ун-т. — Д. : Наука і освіта, 2001. — 227с.
11. Пилипенко С. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ХНЕУ, 2004. — 223с.
12. Поліщук В. Економіка праці і соціально-трудові відносини: курс лекцій / Кам'янець- Подільський держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, РВВ, 2006. — 202с.
13. 13.Статистичний щорічник Миколаївської області за 2010 рік/ Головне управління статистики у Миколаївській області; За ред. П.Ф. Зацаринського.- Розповсюдження статистичних видань Головного управління статистики у Миколаївській області, 2011.- 640с
14. Фаріон І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: організація, облік, аналіз, контроль: Навч. посібник для студ. екон. спец. / Тернопільська академія народного господарства. — Т. : Економічна думка, 2003. — 616с.
15. Ходаківський Є. Економіка та менеджмент праці: Праксеологічний аспект:Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Житомирський держ. технологічний ун-т. — Житомир : ЖДТУ, 2004. — 378с.

V. Kondratyeva

Трудовые ресурсы промышленности Южного региона: анализ, определение основных проблем и путей их решения

Произведенный анализ трудовых ресурсов промышленности Южного региона, определены основные проблемы. Предложены основные рекомендации относительно путей сохранения и развития трудовых ресурсов региона.

V. Kondrativa

Manpower of the industry of the Southern region: analysis, definition of the main problems and ways of their decision

The made analysis of a manpower of the industry of the Southern region, the main problems are defined. The main recommendations concerning ways of preservation and development of a manpower of the region are offered.

Одержано 06.10.12